

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הפלסטינים אזרחי ישראל: דילמות של מיעוט לאומי - 38372

תאריך עדכון אחרון 02-08-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אביגיל יעקבסון

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Abigail.Jacobson@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מטרת הקורס הינה לדון בחברה הערבית-פלסטינית בישראל, במיקומה ומעמדה בארץ, ובסוגיות מרכזיות ביחסים הטעונים שבין הרוב היהודי במדינת ישראל והמיעוט הערבי בה. קורס זה יתמקד באזרחים הערבים של מדינת ישראל, במציאות ובאתגרים המיוחדים אותם, ולא יעסוק בסכסוך הישראלי-פלסטיני בכללותו. הקורס יחולק לארבעה חלקים. לאחר מבוא תיאורטי-קונצפטואלי קצר בנושא יחסי רוב מיעוט, ולבחנית המקרה הישראלי כמקרה בוחן, נערוך סקירה היסטורית של נקודות ציון מרכזיות שהשפיעו על מעמדם ומיקומם של אזרחיה הערבים של המדינה. החלק השלישי יעסוק במבנה ובמאפיינים של החברה הערבית בישראל, ואילו החלק הרביעי יוקדש לדיון בסוגיות מרכזיות במעמד הערבים אזרחי ישראל וביחסים בינם לבין הרוב היהודי במדינה. חלק זה יתמקד במתח הבסיסי שנעוץ בהגדרת הערבים אזרחי ישראל כקבוצת מיעוט במדינה המוגדרת כמדינה יהודית-דמוקרטית, ובהשלכות של הגדרה זו על יחסי יהודים וערבים בארץ.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הקורס יציג בפני הסטודנטים את עיקרי האתגרים שעומדים בפני הפלסטינים אזרחי ישראל ואת הנושאים המרכזיים שעומדים בבסיס מערכת היחסים בין אזרחיה היהודים והערבים של ישראל.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא (25.10.17)
2. מלחמת 1948: עצמאות ישראלית, נכבה פלסטינית, ומקומם של הערבים בישראל (1.11.17)
3. הממשל הצבאי והשלכותיו 1948-1966 (8.1.17)
4. מלחמת 1967 והשפעותיה (15.11.17)
5. מגדר (22.11.17)
6. חינוך (29.11.17) או: מעמד השפה הערבית בישראל
7. זרמים פוליטיים: בין חילוניות לאסלאם (6.12.17)
8. זהות, נאמנות ופטריוטיות (13.12.17)
9. סוגיית הקרקעות (כולל כפרים לא מוכרים, פליטים פנימיים, בדווים) (20.12.17)
10. יחסי יהודים-ערבים בישראל, דמותה של המדינה, שני מודלים: מודל הדמוקרטיה האתנית ומודל

- האתנוקרטיה (27.12.17)
11. אוקטובר 2000 : האירועים והשלכותיהם (3.1.18)
12. סרט (10.1.18) "ערבים רוקדים- זהות שאולה" (2014)
13. יחסינו לאן? (17.1.18)
14. סיכום (24.1.18)

חומר חובה לקריאה:

חלק ראשון: יחסי רוב/מיעוט במדינות רב אתניות, המקרה הישראלי
1. מבוא (25.10.17)

אלכסנדר יעקבסון, "מיעוט לאומי במדינת לאום דמוקרטית", בתוך: אלי רכס ושרה אוסצקי-לזר (עורכים), מעמד המיעוט הערבי במדינת הלאום היהודית (אוניברסיטת תל אביב, 2005), עמ' 19-26.
אמל ג'מאל, "זכויות קיבוצית למיעוטים מקוריים- היבטים תיאורטיים ונורמטיביים", רכס ואוסצקי-לזר, מעמד המיעוט הערבי, עמ' 27-44.

2. מלחמת 1948: עצמאות ישראלית, נכבה פלסטינית, ומקומם של הערבים בישראל (1.11.17)
עאדל מנאע, נכבה והישרדות: סיפורם של הפלסטינים שנותרו בחיפה ובגליל, 1948-1956 (ון ליר, 2017), עמ' 44-80.

3. הממשל הצבאי והשלכותיו 1948-1966 (8.1.17)

עאדל מנאע, נכבה והישרדות, עמ' 242-275.

Robinson Shira, 2013. *Citizen Strangers: Palestinians and the Birth of Israel Liberal Settler State* (Stanford University Press, 2013), pp. 113-152.

4. מלחמת 1967 והשפעותיה (15.11.17)
אלי רכס, "הערבים בישראל וערביי השטחים: זיקה פוליטית וסולידריות לאומית (1967-1988)", המזרח החדש כרך ל"ב (1989) עמ' 165-191.
ברוך קימרלינג, "פלסטינים כערבים, ערבים כישראלים" בתוך: ברוך קימרלינג, מהגרים, מתיישבים, ילידים: המדינה והחברה בישראל- בין ריבוי תרבויות למלחמת תרבות, (תל אביב: עם עובד, 2004) עמ' 380-409.

5. מגדר (22.11.17) הרצאת אורחת: עו"ד ראווה אבו רביעה: המתח במעמדן של הנשים הפלסטיניות הבדואיות בישראל בין דת ולאום: תופעת הפוליגמיה כמקרה בוחן.
סראב אבו רביעה-קוידר, "מודלים של אקטיביזם: נשים בדוויות בנגב", מפנה- במה לענייני חברה, מס' 42-46, מאי 2005, עמ' 23-26.
ראווה אבו רביעה, "מודרות בעל כורכך: הנשים הערביות הבדואיות ותופעת הפוליגמיה בנגב"

6. חינוך (29.11.17) או: מעמד השפה הערבית בישראל
הרצאת אורחת: היפא סבאג/וני מנדל, מכון ון ליר

7. זרמים פוליטיים: בין חילוניות לאסלאם (6.12.17)
Issam Aburaiya, "The 1996 Split of the Islamic Movement in Israel: Between the

Holy Text and Israeli-Palestinian Context," *International Journal of Politics, Culture and Society*, Vol. 17, No. 3 (Spring 2004), pp. 439-455.
נוהאד עלי, "התנועה האיסלמית בישראל: בין דת, לאומיות ומודרניות", בתוך: יוסי יונה ויהודה גודמן (עורכים), מערבולת הזהויות – דיון ביקורתי בדתיות ובחילוניות בישראל (ת"א: ון ליר והקיבוץ המאוחד), עמ' 132-164.

8. זהות, נאמנות ופטריוטיזם (13.12.17)
Amal Jamal, "The Ambiguities of Minority Patriotism: Love for Homeland versus State among Palestinian Citizens of Israel," *Nationalism & Ethnic Politics*, 10, 3 (2004), pp. 433-471.
עיסאם אבו-ריא, "להיות 'אזרח ערבי' בישראל: מאפיינים, אתגרים ומכשולים", בתוך דן אבנון (עורך) שפת האזרח בישראל (ירושלים: מאגנס, מכון אשכול ומרכז גילה), עמ' 95-110.

9. סוגיית הקרקעות (כולל כפרים לא מוכרים, פליטים פנימיים, בדווים) (20.12.17)
הלל כהן, "הפליטים הפנימיים במדינת ישראל: המאבק על הזהות", המזרח החדש, מ"ג (43), 2002, עמ' 83-101. (סרוק באתר הקורס)
אורן יפתחאל ואלכסנדר קדר, "על עוצמה ואדמה: משטר המקרקעין הישראלי", תיאוריה וביקורת 16 (2000), עמ' 67-99.

10. יחסי יהודים-ערבים בישראל, דמותה של המדינה, שני מודלים: מודל הדמוקרטיה האתנית ומודל האתנוקרטיה (27.12.17)
סמי סמוחה, "דמוקרטיה אתנית: ישראל כאב טיפוס", בתוך: גביון והקר, השסע היהודי-ערבי, עמ' 153-200.
אורן יפתחאל, אסעד גאנם, נדים רוחאנה, "האם תיתכן 'דמוקרטיה אתנית'? יהודים, ערבים והמשטר הישראלי", ג'מאעה 6, 2000, עמ' 58-78. (סרוק באתר הקורס)

11. אוקטובר 2000: האירועים והשלכותיהם (3.1.18)
דו"ח ועדת אור, חלק א': הרקע לאירועים
שמעון שמיר, הערבים בישראל- שנתיים לפרסום דוח ועדת אור (אוניברסיטת תל אביב: מרכז משה דיין, התוכנית לשיתוף פעולה יהודי-ערבי, 2005) (סרוק באתר הקורס)

12. סרט (10.1.18) "ערבים רוקדים- זהות שאולה" (2014)

13. יחסינו לאן? (17.1.18)

אמל ג'מאל, "חזונות עתידיים ודילמות עכשוויות: על האתוס הפוליטי של הפלסטינים אזרחי ישראל" בתוך: שרה אוסצקי-לזר ומסטפא כבהא (עורכים), בין חזון למציאות: מסמכי החזון העתידי לערבים פלסטינים בישראל 2006-7 (ירושלים: הפורום להסכמה אזרחית, 2008), עמ' 13-35.
שרה אוסצקי לזר, סקירת תכניות ממשלתיות והצעות של ארגוני החברה האזרחית לשינוי מעמדו ומצבו של המיעוט הערבי-פלסטיני במדינת ישראל 1998 - 2015 (גבעת חביבה, 2016)
*אלי רכס, "הערבים בישראל לאחר תהליך אוסלו: לוקליזציה של המאבק הלאומי", המזרח החדש, כרך מ"ג (43) 2002, עמ' 275-304.
"החזון העתידי לערבים הפלסטינים בישראל", הועד הארצי לראשי הרשויות המקומיות הערביות בישראל, 2006

14. סיכום (24.1.18)

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 40 %
הגשת עבודה 60 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: